

Achtergrond

In 2015 is gestart met het nadenken over de verandering van het huidige stelsel vrijheidsbeneming justitiële jeugd. De kernvraag hierbij was:

"Hoe organiseren we in de toekomst passende zorg en beveiliging op maat voor justitiële jongeren voor, tijdens en na de detentie die moeten voorkomen dat jongeren verder afglijden en een criminele carrière opbouwen?"

Alle relevante organisaties (uit de strafrechtketen, de (jeugd)zorg en gemeenten) zijn, samen met wetenschappers en NGO's, intensief betrokken geweest bij deze verkenning. In 2016, 2017 en 2018 zijn diverse proeftuinen, onderzoeken en experimenten uitgevoerd. Dit heeft geleid tot drie bouwstenen die de basis vormen voor de inrichting van het nieuwe stelsel:

1. Een efficiënt en effectief proces van plaatsing en screening (maatwerk in zorg en beveiliging), gericht op het opstellen van een integraal plan van aanpak ten behoeve van de jongere;
2. Lokale en/of regionale plaatsen waar jongeren zo dicht mogelijk bij het eigen leefsysteem verblijven tijdens de periode van vrijheidsbeneming, met een laag beveiligingsniveau (=Kleinschalige voorziening, KV);
3. Landelijke, specialistische voorziening(en) (landelijk specialistische voorziening) waarin jongeren met een specifiek profiel specialistische zorg en beveiliging krijgen (=landelijk specialistische voorziening).

Doel

De doelstelling van het onderhavige onderzoeksproject is het inrichten van een monitor om inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het nieuwe stelsel.

Onderdeel daarvan is het vaststellen van de beleidslogica en (daarop aansluitende) indicatoren t.b.v. de monitoring. Tevens wordt een o-meting uitgevoerd.

Aanpak

Het onderzoek bestaat uit drie onderdelen:

1. Opstellen van de beleidslogica achter de onderdelen van de stelselwijziging
2. Opstellen van indicatoren van monitoring
3. o-meting van de indicatoren

In onderstaande afbeelding staan de verschillende stappen per onderdeel. Onder de afbeelding volgt bij een aantal stappen een toelichting.

Opstellen van beleidslogica en opstellen indicatoren

In de beleidslogica expliciteren we de (lange en korte termijn) doelen die met de stelselwijziging beoogd worden en de kernelementen. Kernelementen zijn de onderdelen/activiteiten die bijdragen aan het bereiken van die doelen. Daarnaast worden de mechanismen in kaart gebracht. Mechanismen laten zien hoe, waarom en in welke context een kernelement bijdraagt aan het realiseren van doelen. Tevens stellen we indicatoren op voor de doelen, kernelementen en mechanismen. We doen dit aan de hand van zes stappen (zie bovenstaande afbeelding). De kernelementen en mechanismen worden onderbouwd op basis van literatuur. Voor een aantal stappen vragen wij medewerking van verschillende ketenpartners. Het gaat om de volgende stappen:

- **Stap 2: schriftelijke raadpleging panel.** We leggen de concept beleidslogica online schriftelijk voor aan een panel van praktijkdeskundigen en

beleidsmedewerkers van de betrokken ketenpartners. Het panel bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende partijen: Ministerie van Justitie en Veiligheid, Directie Sanctietoepassing en Jeugd. Dienst justitiële inrichtingen, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg Nederland, OM, ZM, een JJI, een KV (Amsterdam), VNG en de Academische Werkplaats Risicojeugd.

- **Stap 4: interviews.** We houden interview om zicht te krijgen over de stand van zaken. We spreken met vertegenwoordigers van het programmteam Vrijheidsbeneming op Maat (VOM) en ondersteuningsteam nazorg, vertegenwoordigers van de JJI, KV en andere ketenpartners.
- **Stap 5: groepsinterview voor SMART formuleren indicatoren.** Met beleidsmedewerkers en uitvoerende partners van het panel houden we een groepsgesprek om per indicator te komen tot een SMART formulering.
- **Stap 6: toets beschikbaarheid en betrouwbaarheid indicatoren.** Bij de eerste schriftelijke raadpleging van het panel vragen we tevens om aan te geven wat de beschikbare bronnen zijn van de indicatoren. Deze vullen we aan nadat we de indicatoren hebben vastgesteld.¹

Om na te gaan of het voorstel van de monitor uitvoerbaar is in de praktijk geven we een presentatie van de monitor aan het programmteam VOM en het beleidsoverleg nazorg jeugd. We vragen hen te reageren op de haalbaarheid van de monitor en de termijnen waarop de indicatoren meetbaar zijn.

Nulmeting van de indicatoren

In dit onderdeel voeren we een nulmeting van de monitor uit. In overleg met de opdrachtgever en de begeleidingscommissie bepalen we wanneer de nulmeting kan worden uitgevoerd en in welke JJI's en KV's en met betrekking tot screening en diagnostiek en nazorg in welke jeugdhulpregio's. We vragen ketenpartners medewerking voor beide stappen van de nulmeting.

- **Stap 1: vragenlijst over stand van zaken implementatie kernelementen.** Om inzicht te krijgen in de mate waarin de implementatie van de stelselwijziging al is doorgevoerd en meer specifiek de werkzame elementen uit de beleidslogica al worden ingezet, zetten we een digitale schriftelijke vragenlijst uit er bij de JJI's, de KV's en de jeugdhulpregio's.

¹ Op basis van de reeds beschikbare informatie gaan we ervan uit dat in elke geval in het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen, het kinderbeschermingsbedrijfsprocessensysteem van de Raad voor de Kinderbescherming, Recidivemonitor WODC, Jeugd Volg Systeem en Justitieel Documentatie Systeem indicatoren zijn vastgelegd.

- **Stap 2: analyse van registratiegegevens.** Uit de benodigde registratiesystemen vragen we bij de ketenpartners een extractie op over de overeengekomen periode. We analyseren deze gegevens en geven een geaggregeerd overzicht van de stand van zaken ten aanzien van de indicatoren. Deze zetten we af tegen de SMART geformuleerde doelen.

Voor vragen over het onderzoek kunt u contact opnemen met projectleider dr. Wendy Buysse:

wbuysse@dsp-groep.nl / 06 24 38 47 34